

УДК 640.43+378.14

Ощипок І.М., д.т.н., професор[©]
Львівська комерційна академія, Львів, Україна

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ГОТЕЛЬНОЇ І РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

Розглянуті питання формування розвивального навчання у магістрів готельної і ресторанної справи з забезпеченням максимального розвитку умінь самостійно застосовувати основні принципи і закони вивчених фахових дисциплін у своїй практичній діяльності та бачити їх дію у нових відкриттях і досягненнях даної галузі. Розглянуті, у загальному вигляді важливі для навчання у вищій школі, проблеми знаходження шляхів та способів розв'язування практичних задач магістрів. Поставлені і вирішені проблемні питання організації навчання, які б забезпечували формування суб'єкта пізнання та розвиток його психологічних функцій. Досліджені проблеми розвивального навчання в системі методичної підготовки майбутніх магістрів з готельної і ресторанної справи, і з'ясована сутність цих проблем, з аналізом їх вирішення. Магістри повинні засвоювати питання навчальної, методичної та педагогічної діяльності, в основі яких є розв'язування навчально-педагогічних задач з метою формування їх майбутньої діяльності. Головними компонентами такої діяльності є дії мислення: аналіз, рефлексія, змістові узагальнення, планування, які забезпечують формування та розвиток перш за все теоретичного мислення. Реалізація вищезазначених теоретичних основ методики навчання фахових дисциплін при вивченні окремих предметів, змістових ліній курсів можливе за використання активних методів та форм навчання

Ключові слова: магістри, розвивальне, навчання, формування, фахова, дисципліна, підготовка, готельна, ресторанна.

УДК 640.43+378.14

Ощипок И.Н., д.т.н., профессор
Львовская коммерческая академия, Львов, Украина

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИВАЮЩЕГО ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ ГОСТИНИЧНОГО И РЕСТОРАННОГО ДЕЛА

Рассмотрены вопросы формирования развивающего обучения у магистров гостиничного и ресторанного дела с обеспечением максимального развития умений самостоятельно применять основные принципы и законы изученных профессиональных дисциплин в своей практической деятельности и видеть их действие в новых открытиях и достижениях данной отрасли. Рассмотрены, в общем виде важные для обучения в высшей школе, проблемы поиска путей и способов решения практических задач магистров. Поставлены

[©] Ощипок І.М., 2014

и решены проблемные вопросы организации обучения, обеспечивающие формирование субъекта познания и развитие его психологических функций. Исследованы проблемы развивающего обучения в системе методической подготовки будущих магистров гостиничного и ресторанного дела и выяснена сущность этих проблем, с анализом их решения. Магистры должны усваивать вопросы учебной, методической и педагогической деятельности, в основе которых лежит решения учебно-педагогических задач с целью формирования их будущей деятельности. Главными компонентами такой деятельности являются действия мышления: анализ, рефлексия, содержание обобщения, планирования, обеспечивающих формирование и развитие прежде всего теоретического мышления. Реализация вышеназванных теоретических основ методики обучения профессиональных дисциплин при изучении отдельных предметов, содержательных линий курсов возможно при использовании активных методов и форм обучения

Ключевые слова: магистры, развивающее, обучение, формирование, профессиональная, дисциплина, подготовка, гостиничная, ресторанная.

UDC 640.43+378.14

Oshchypok I.M.

Lviv Academy of Commerce, Lviv, Ukraine

METHODOLOGICAL ASPECTS DEVELOPING STUDY IN TRAINING SYSTEM MASTERS HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS

The questions of the formation of developmental education at Master hotel and restaurant business and providing maximum self-development skills to apply the basic principles and laws studied professional disciplines in their practice and see their effect on new discoveries and advances in the industry. Considered, in general terms, important for learning in higher education, the problem of finding ways and means of solving practical problems masters. Posed and solved problem areas of study that would ensure the formation of the subject of knowledge and the development of his psychological functions. The problems of developing education in the system of methodical training of future masters of the hotel and restaurant business, and clarified the nature of these problems, analyzing their solution. Masters must assimilate issues of educational, methodological and pedagogical activities, which are based on solving educational - educational problems in order to develop their future performance. The main components of this activity is the action of thinking: analysis, reflection, content aggregation, planning, providing formation and development primarily theoretical thinking. Implementation of the above theoretical foundations of teaching methods of professional disciplines in the study of certain subjects, substantial lines of course possible with the use of active learning methods.

Key words: Master, developmental, learning, development, professional, discipline, education, hotel, restaurant.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Цілі і задачі вищої школи на сучасному етапі розвитку суспільства спричиняють постановку цілого ряду нових педагогічних завдань. Традиційна система освіти, яка вбачає за головну мету навчального процесу передачу знань, умінь та навичок, носить у деякій формі гальмівну дію на розвиток студента як творчої особистості, здатної самостійно мислити і приймати рішення. Нові завдання вищої школи вбачаються в оволодінні студентами сутності й змісту методологічних положень (принципів) сучасної науки, фундаментальних законів пізнання та мислення, перенесення центру ваги з сумарної технології навчання на розвивальну. Академік С.У. Гончаренко у зв'язку з цим зазначає: "Особливо важливим для навчання у вищій школі є максимальний розвиток умінь студентів самостійно застосовувати основні принципи і закони в практичній діяльності людини та бачити дію цих принципів у нових відкриттях і досягненнях техніки" [1]. Реалізація цього завдання в методиці як науці потребує введення у навчальний процес таких методологічних і теоретичних засад, які є підґрунтям для самостійного одержання студентами нових знань та способів діяльності, розвитку їхньої культури в цілому. Це дасть змогу розв'язувати поставлені задачі-проблеми в загальному вигляді, а отже, легко знаходити шляхи та способи розв'язування практичних задач.

Аналіз психолого-педагогічної літератури, методичних досліджень показує, що з початку 90-х років минулого століття стають особливо актуальними проблеми формування та розвитку певних психологічних властивостей особистості, систематизації та інтеграції знань в процесі вивчення певної дисципліни студентами. Створюватимуться дидактичні та методичні системи навчання, завданням яких є реалізація розвивальної функції, формування пізнавальної активності та самостійності студентів. Система розвивального навчання стає в центрі наукових пошуків багатьох педагогів, психологів, методистів. Питаннями розвитку розвивального навчання займалися В.Я. Ляудис [2], Вітвицька С.С. [3].

Мета статті. Дослідити проблеми розвивального навчання в системі методичної підготовки майбутніх магістрів з готельної і ресторанної справи, і з'ясувати сутність цих проблем, проаналізувавши як вони можуть бути розв'язані.

Виклад основного матеріалу. Розвиток освітньої галузі кінця двадцятого століття пов'язаний з ідеями гуманізації та гуманітаризації, що знаходить своє відображення в концепціях особистісно-орієнтованого та розвивального навчання. Головною дійовою особою навчального процесу визнається особистість студента, що пояснюється постановкою нової головної мети освіти – розвиток тих якостей особистості, які потрібні їй та суспільству для включення у соціально-корисну діяльність. Реалізація цієї мети тісно пов'язана з проблемою навчання, як визнають провідні українські вчені, є найбільш складною і найменш опрацьованою, а в методичному плані – перебуває лише на початковому етапі дослідження. Це пов'язується з тим, що "у наш час розійшлися лінії навчання і культурного розвитку, і навчання (принаймні у його теперішніх формах) аж ніяк не є засобом розвитку, як це було прийнято

вважати в культурно-історичній школі Л.С. Виготського. Освіта виявилася гранично раціоналізованою і вербалізованою. З неї вихолощений афективно-емоційний запал дитинства, що веде до поширення в суспільстві професійно-компетентного, але бездуховного індивіда" [1].

Ефективним засобом у розв'язанні існуючих проблем є формування навчально-професійної діяльності студентів та розвитку їх особистостей як суб'єктів цієї діяльності. Проте попередньо потребує розв'язання проблемне питання організації навчання, яке забезпечувало б формування суб'єкта пізнання та розвиток його психологічних функцій. Цю задачу вперше розв'язував видатний психолог Л.С. Виготський у рамках проблеми про співвідношення навчання і розвитку. Українські вчені визнають, що "найдокладніше це питання розроблене в концепції навчальної діяльності (В.В. Давидов) у межах системного й індивідуально орієнтованого навчання" [5]. Названа концепція складає основу системи розвивального навчання.

Дидактика розвивального навчання констатує: тільки через формування студента як суб'єкта власних дій та власної діяльності створюється реальна можливість для розвитку і становлення його як особистості. Такою діяльністю, згідно з періодизацією Д.Б. Ельконіна, є навчально-професійна діяльність, яка виступає формою засвоєння теоретичних знань у процесі розв'язування навчально-професійних задач. Головними компонентами такої діяльності є дії мислення: аналіз, рефлексія, змістові узагальнення, планування, які забезпечують формування та розвиток перш за все теоретичного мислення. А для цього викладач вишу повинен уміти організовувати та проектувати навчально-професійну діяльність студентів. Один із дослідників концепції розвивального навчання Є.І. Ісаєв зауважує: "Для реалізації цілей розвивальної освіти необхідно перебудувати педагогічну освіту, переорієнтувати її з предметно-методичної підготовки на загальнокультурний і професійний розвиток особистості педагога, із засвоєння практичних знань, умінь та навичок на оволодіння культурою і методологією педагогічної діяльності" [4]. У зв'язку з цим стає потреба в новому трактуванні педагогіки як теорії і технології педагогічної діяльності, що здійснюється з метою реалізації цілей розвитку особистості. Тому завданням педагогічної діяльності в концепції розвивальної освіти є створення психолого- педагогічних умов для формування навчальної діяльності студентів та навчально-професійної їх діяльності. Відповідно до цього система методичної підготовки майбутніх магістрів з готельної і ресторанної справи має передбачати засвоєння ними навчальної, методичної та педагогічної діяльності, в основі яких – розв'язування навчально-методичних та педагогічних задач з метою формування навчальної діяльності.

Порівняно з діючими підручниками з методики навчання фахових дисциплін особливістю має бути максимальне використання основних теоретичних положень, існуючого передового педагогічного досвіду. Матеріал викладається відповідно до загальнонаукового методу побудови теорії: від загального (абстрактного) до конкретного. Так, спочатку вивчаються питання загальної методики навчання фахових дисциплін:

4. предмет, цілі, завдання, структура дисципліни;
 5. концепція навчальної діяльності, реалізація загальних розумових дій і прийомів розумової діяльності в навчанні дисципліни;
 6. принципи і методи навчання дисципліни (у тому числі психологічні та дидактичні принципи розвивального навчання);
 7. загальна характеристика понять дисципліни, їх систематизація, класифікація та методика формування (у тому числі психолого-дидактичні основи формування і застосування);
 8. методи та способи розв'язування практичних задач курсу;
 9. засоби і форми організації навчальної діяльності студентів.
- Реалізувати вищезазначені теоретичні основи методики навчання фахових дисциплін при вивченні окремих предметів, змістових ліній курсів необхідне використання активних методів та форм навчання (проблемного викладу матеріалу, евристичної бесіди, дослідницького методу навчання, організації самостійної роботи) як засобу підвищення ефективності впливу навчально-виховного процесу на розумовий розвиток студентів. Розвиток теоретичного мислення студентів сприяє:
10. досконала логічна структура викладу методики навчання дисципліни як науки;
 11. аналіз усіх компонентів методичної системи навчання математики (цілей, змісту, форм, методів, засобів навчання);
 12. варіативний підхід до побудови методик навчання деяких питань курсу елементарної математики;
 13. систематичний показ загальних методів і способів розв'язування практичних задач, формулювання відповідних евристичних та алгоритмічних приписів;
 14. структурно-генетичний аналіз і синтез основних елементів методик навчання предметів, змістових ліній курсу;
 15. створення умов для формування змістових узагальнень у студентів з методики навчання фахової дисципліни в цілому, так і її конкретних тем, розділів, предметів;
 16. обґрунтування походження знань фахової дисципліни, ретроспективний аналіз головних етапів її розвитку та методики навчання як науки;
 17. виклад теоретичного матеріалу на рівні методології педагогіки, психології, методики навчання;
 18. реалізація загальнонаукового дедуктивного методу побудови теорії, що діалектично поєднує методику навчання дисципліни, сприяє фундаменталізації системи методичної підготовки магістрів.
- Водночас варто зазначити, про потребу навчальних посібників з цілим рядом характеристик, які сприяють реалізації парадигми розвивальної освіти:
19. високий теоретичний рівень викладеного матеріалу, його структурованість і відповідність принципу наступності;
 20. системне використання історичного та логічного методів пізнання;
 21. посилання на методологічні основи предмету як науки;

22. змістовий аналіз основних понять, категорій, принципів, методів предмету який вивчається та методики навчання;

23. розгляд самостійної роботи як методу навчання;

Принципи дидактики в навчанні фахових дисциплін мають характеризуватися змістовними поняттями дисципліни та встановлювати умови їх ефективного формування, у тому числі через означення; наводиться характеристики найважливіших методів навчання – загальних, конкретизованих, адаптованих до спеціальної дисципліни, що відображають її суть.

Висновки. Запропоновані підходи до викладання фахових дисциплін містять теоретичні та практичні положення, які сприяють реалізації концепції розвивального навчання при вивченні їх курсу та методики навчання. Проте створення науково обґрунтованої теорії і методики розвивального навчання в системі методичної підготовки майбутніх магістрів з готельної і ресторанної справи залишається однією з актуальних проблем професійної підготовки в освіті та педагогічної науки в цілому.

Література

1. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. / С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко та ін.; за ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника. – К.: Вища шк., 2003. – 323 с.

2. Формирование учебной деятельности студентов / Под. ред. В.Я. Ляудис. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1989. – 240 с.

3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.

4. Исаев Е.И. Психологическое обеспечение педагогической деятельности в развивающем образовании // Развивающее образование. – М.: ППК и ПРО, 2002. - Том I: Диалог с В.В. Давыдовым. – 254 с.

5. Давыдов В.В. Теорія розвиваючого обучения / Международная Ассоциация "Развивающее обучение". – М.: Интор, 1996. – 544 с.

Рецензент – к.т.н., доцент Варивода Ю.Ю.